

Лінія Арпада

Лінія Арпада — наймогутніша оборонна лінія, що створювалася угорськими військами в Східних Карпатах. Будівництво її датується з жовтня 1939 — 1944 роках, і простяглася майже на 600-700 кілометрів по Карпатському хребту. Лінія Арпада суцільно не будувалася, але складалася вона з окремих вузлів оборони, які перекривали через Карпати всі дороги, перевали, переходи. Крайні елементи в українських Карпатах: перевал Дукля на заході біля міста Дукля та Яблуницький перевал на сході біля міста Рахів. По протяжності в українських Карпатах простягалася майже на 300км. Крім того ще майже на 400км вона йшла по румунським Карпатам.

Завданням Угорської Королівської Армії було побудувати ефективну лінію оборони з мінімальними затратами і в найкоротші терміни.

Оборону на Лінії Арпада у рамках Східно-Карпатської військової операції вела армійська група генерала Хейнріці в складі німецької 1-ї танкової армії та 13-ї піхотної дивізії 1-ї угорської армії, котрим протистояли війська Першого та Четвертого Українських фронтів.

Саме через українські Карпати наступом йшов Четвертий Український фронт командуючого генерала Івана Юхимовича Петрова. На оборонній лінії тільки в межах Четвертого Українського фронту було побудовано 99 опорних пунктів, 759 ДОТів (ДОТ - Долговременная Огневая Точка), 394 ДЗОТи - землянки, 439 відкритих вогневих рубежів, 400 км траншей і стрілецьких окопів, 135 км протитанкових споруд.

Ужоцький перевал

Лінії Арпада Перед Ужоцьким перевалом було створено потужний вузол оборони, який перекривав всі дороги на місто Ужгород. На схилах гір було вирито багато окопів, які підсилено 30 ДОТами і 60 ДЗОТами.

Верецький укріпрайон — Мукачівський напрямок

Один з найбільшмогутніших укріпленням вважався мукачівський напрямок. Укріплення склалися з двох потужних вузлів оборони польового типу на перевалах і шести вузлів довгострокової оборони котрі «закривали» долину річки Латориця. Традиційні багаторядні протитанкові надовби, мінні поля, лісові завали. 37 ДЗОТів і 95 ДОТів. Саме на цьому напрямку у селі Верхня Грабівниця знаходиться зараз найбільший бункер в Україні збережений з Другої світової війни - Бункер Лінії Арпада.

Хустський напрямок Лінії Арпада

На хустському напрямку, до якого відноситься укріпрайон на околиці села Синевир, було розміщено 5 вузлів оборони за перевалами, і вузлом оборони польового типу по державному кордоні. «Закривалися» долини річок Теребля і Ріка. Від села Майдан до перевалу вся долина була перекрита одинадцятьма рядами протитанкових надобвів, 40 ДОТами і 15 ДЗОТами.

Керешмезький напрямок або Рахівський напрямок.

В Керешмезі (стара назва селища Ясіня) на площі в декілька десятків квадратних кілометрів розмістилося 50 ДОТів, велика кількість одномісних бетонних стрілецьких позицій, протитанкових надобвів, дротяних загороджень.

Радянські війська змогли оволодіти даним укріпленням районом 28 вересня 1944 року в ході Східно-Карпатської військової операції, скориставшись обхідним маневром через Свидовецький хребет. Оборонці, втративши до двох третин особового складу, були змушені відступити з займаних позицій.

Угорська армія затримала наступ Четвертого Українського фронту майже на півтора місяця. Якщо 5 вересня почалися масштабні події Східно Карпатської операції, то вже 28 жовтня вся територія Закарпаття була у складі Радянського союзу.

"Лінія Арпада" була названа в честь легендарного полководця кочових племен "угрів", які ще у 896р н.е. перейшли Карпати і саме з Арпадом завоювали Придунайську низовину, де і утворили пізніше угорську державу. А перешли вони до Європи з Східної Азії: Хантимансійська низовина, Бурятія, Монголія, Казахстан - це і була рідна територія кочівників.

